

Sygn. akt IV U 1508/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Kowalska-Kulik

Protokolant: sekr. sąd. Ewa Rusnarczyk

po rozpoznaniu w dniu 10 marca 2015 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania A. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N.

z dnia 31 października 2014 roku znak: (...)

w sprawie A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

oddala odwołanie

Sygn. akt IV U 1508/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 marca 2015 roku

Decyzją z dnia 31 października 2014 roku, znak (...) -D wydaną na podstawie art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 z późn. zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. odmówił A. B. ponownego ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu) z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od 1 kwietnia 2013 roku do 30 listopada 2013 roku stwierdzonego prawomocną decyzją z dnia 20 grudnia 2013 roku, znak: (...) W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że decyzją z dnia 20 grudnia 2013 roku, znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. stwierdził, że jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą w okresie od 1 kwietnia 2013 roku do 30 listopada 2013 roku, A. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Od tej decyzji A. B. wniosła odwołanie, które wyrokiem Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 18 czerwca 2014 roku, sygn. akt IV U 127/14 zostało prawomocnie oddalone. Objęcie A. B. obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na mocy decyzji z dnia 20 grudnia 2013 roku nastąpiło w konsekwencji stwierdzenia przez słowacką instytucję ubezpieczeniową, iż z tytułu zatrudnienia w firmie (...) R.O. mającej siedzibę na terenie nie podlega ona ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Tym samym organ rentowy wskazał, że nie posiada ona innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych warunkującego zwolnienie z obowiązku podlegania tym ubezpieczeniom i

rozliczania należnych składek za okres prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce, tj. za okres od 1 kwietnia 2013 roku do 30 listopada 2013 roku. Pismem z dnia 29 września 2014 roku A. B. wniosła o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocną decyzją nr (...) z dnia 20 grudnia 2013 roku, z uwagi na przedstawienie nowych dowodów w sprawie. Organ rentowy wskazał jednakże, iż załączone do wniosku dowody, tj. dokumenty elektroniczne potwierdzające przelew środków pieniężnych przez firmę (...) R.O. tytułem wynagrodzenia, wykazy liczby godzin przepracowanych na terenie Słowacji w miesiącach: kwiecień 2013 r., sierpień 2013 r. i od września 2013 r. do listopada 2013 r., nie można uznać za „nowe dowody” w sprawie, a potwierdzonych w nich faktów i argumentów podniesionych w treści wniosku za „ujawnione okoliczności” istniejące przed podjęciem decyzji i mające wpływ na ustalenie prawa. ZUS podniósł, że przedstawione przez A. B. dokumenty nie podważają wiarygodności uprzednio zgromadzonego materiału dowodowego, ani nie stanowią o fakcie, iż w okresie od 1 kwietnia 2013 roku do 30 listopada 2013 roku A. B. podlega słowackiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych i w konsekwencji nie wpływają na ustalony decyzją z dnia 20 grudnia 2013 roku obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce.

Powyższą decyzję w całości zaskarżyła A. B., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i uznanie, iż od dnia podjęcia pracy na Słowacji podlega tamtejszemu ustawodawstwu, względnie o uchylenie decyzji i skierowanie jej do ponownego rozpoznania, jak również o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych. Zaskarżonej decyzji odwołująca zarzuciła:

- naruszenie prawa materialnego poprzez obrazę przepisów art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego poprzez nie ustalenie tymczasowego ustawodawstwa słowackiego,

- naruszenie prawa procesowego poprzez obrazę przepisów art. 16 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego nr (...) z dnia 16 września 2009 roku dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr (...) w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego poprzez niewdrożenie procedury zawiadomienia słowackiej instytucji,

- naruszenie postępowania administracyjnego, co miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, tj. art. 7, art. 75 § 1, art. 77, art. 107 k.p.a. poprzez naruszenie zasady prawdy obiektywnej, przyjęcia i rozpatrzenia całego materiału dowodowego oraz nieprawidłowe i niepełne uzasadnienie decyzji,

- naruszenie prawa procesowego poprzez wydanie decyzji podtrzymującej decyzję poprzednią, pomimo ponownego wszczęcia postępowania w sprawie, które powinno się skończyć nową decyzją rozstrzygającą do istoty sprawy, co narusza art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 146 § 2 k.p.a.

W uzasadnieniu odwołania A. B. wskazała, że ZUS z niewiadomych przyczyn pominął dowody świadczenia przez nią pracy na Słowacji. Zamiast ustalić tymczasowe ustawodawstwo słowackie i zwrócić się do odpowiedniej instytucji słowackiej ze stosowną informacją, oczekując na jej ustalenia w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym, wydał decyzję ustalającą polskie ustawodawstwo wbrew przepisom unijnym.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N., powołując się na argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wniósł o oddalenie odwołania. Podkreślił, iż w ocenie organu rentowego nie zostały spełnione warunki określone w art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, które pozwalałyby na ponowne wszczęcie postępowania w przedmiocie podlegania przez odwołującą się właściwemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych, a dołączone do wniosku o wznowienie postępowania dokumenty, tj. umowa o pracę zawarta w dniu 1 kwietnia 2014 roku z firmą słowacką (...) R.O., potwierdzenia przelewów środków pieniężnych przez tę firmę tytułem wynagrodzenia za miesiące od kwietnia 2013 roku do lipca 2013 roku, od września 2013 roku do listopada 2013 roku i od kwietnia 2014 roku do czerwca 2014 roku, wykaz liczby godzin pracy przepracowanych na terenie Słowacji w miesiącach: kwiecień 2013 roku, sierpień 2013 roku, od września do listopada 2013 roku oraz od kwietnia do września 2014 roku, paragony zakupu na terenie Słowacji z 2014 roku – nie stanowią w ocenie organu rentowego „nowych dowodów” w sprawie, a potwierdzonych w nich faktów i argumentów podniesionych w treści wniosku nie można uznać za „ujawnione okoliczności” istniejące przed podjęciem decyzji i mające wpływ na ustalenie

prawa. Dokumenty te w ocenie organu rentowego nie podważają bowiem wiarygodności uprzednio zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a jedynie potwierdzają fakty i ustalenia dokonane przez organ rentowy w toku procesu ustalania ustawodawstwa właściwego. Organ rentowy wskazał ponadto, że aktualnie nadal trwa postępowanie zmierzające do ustalenia właściwego ustawodawstwa dla odwołującej się począwszy od dnia 1 kwietnia 2014 roku.

Stan faktyczny przedmiotowej sprawy przedstawia się następująco:

Decyzją z dnia 20 grudnia 2013 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. stwierdził, że jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą w okresie od 1 kwietnia 2013 roku do 30 listopada 2013 roku, A. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w Polsce. Od tej decyzji A. B. wniosła odwołanie, które wyrokiem Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 18 czerwca 2014 roku, sygn. akt IV U 127/14 zostało prawomocnie oddalone. W tej sprawie Sąd Okręgowy ustalił, że pismem z dnia 24 czerwca 2013 roku (k.7 a.r.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w N. poinformował odwołującą, że w okresie od dnia 1 kwietnia 2013 roku podlega ona słowackiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE z 30.04.2004 nr L 166/1 ze zm.). Wskazano również, że powyższe ustalenie słowackiego ustawodawstwa ma charakter tymczasowy (art. 16 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004) i opiera się na złożonych przez odwołującą dokumentach. Pismem z dnia 24 czerwca 2013 roku (k.8 a.r.) polski organ rentowy wystosował pismo do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej informując, iż na podstawie art. 16 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 ustalono słowackie ustawodawstwo właściwe w zakresie ubezpieczeń społecznych odnośnie ubezpieczonej. Ustalono bowiem, że za okres od 1 kwietnia 2013 roku odwołująca wykonująca pracę najemną na terytorium Słowacji w firmie (...), (...), równocześnie prowadząca działalność gospodarczą na terenie Polski, podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE z 30.04.2004 nr L 166/1 ze zm.) i ma ono charakter tymczasowy.

Pismem z dnia 10 września 2013 roku (k.10 a.r.) skierowanym do polskiego organu rentowego słowacka instytucja ubezpieczeniowa wskazała, iż w dniu 11 lipca 2013 roku dostarczono jej powiadomienie o wstępnym określeniu obowiązywania przepisów prawa zgodnie z w/w przepisem rozporządzenia i nie może ona przyjąć określonego przez polski organ rentowy ustawodawstwa słowackiego, ponieważ na podstawie kontroli przeprowadzonych u pracodawcy (...) (...) ustaliła, że firma zatrudniająca odwołującą na terenie Słowacji jest firmą fikcyjną i na terenie Republiki Słowackiej nie dochodzi do rzeczywistego wykonywania pracy przez jej pracowników. Niniejszym pismem słowacka instytucja ubezpieczeniowa zwróciła się z prośbą czy w związku z powyższym polski organ rentowy nadal utrzymuje stanowisko, iż w stosunku do wymienionej osoby powinny obowiązywać przepisy Republiki Słowackiej, czy na podstawie wniosków słowackiego organu a wynikających z przeprowadzonych kontroli, obowiązują przepisy prawa RP. Pismem z dnia 26 listopada 2013 roku (k.11 a.r.) polski organ rentowy poinformował o powyższym A. B. i w związku z tym, polski organ rentowy anulował ustalone pismem z dnia 24 czerwca 2013 roku tymczasowe słowackie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych za okres od dnia 1 kwietnia 2013 roku w związku z jednoczesnym prowadzeniem działalności gospodarczej na terenie Polski i świadczeniem pracy najemnej na rzecz firmy (...), (...). Pismem z dnia 27 listopada 2013 roku (k.13 a.r.) skierowanym do odwołującej polski organ rentowy wskazał, iż nie przedłożyła ona formularza A 1 o podleganiu w okresie od 1 kwietnia 2013 roku słowackim przepisom w zakresie ubezpieczeń społecznych, a ponadto słowacka instytucja ubezpieczeniowa pismem z dnia 10 września 2013 roku stwierdziła, że nie podlega ona słowackiemu ustawodawstwu od w/w daty. W związku z powyższym dokonane przez odwołującą wyrejestrowanie z ubezpieczeń społecznych od dnia 1 kwietnia 2013 roku jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą nie znajduje uzasadnienia. Pismem z dnia 27 listopada 2013 roku (k.14) skierowanym do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej polski organ rentowy potwierdził otrzymanie pisma z dnia 10 września 2013 roku i poinformował o anulowaniu tymczasowego ustawodawstwa słowackiego i o podleganiu wyłącznie polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia

pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie Polski. Powyższe ustalenia Sądu Okręgowego w sprawie IV U 127/14 były podstawą do oddalenia odwołania od decyzji ZUS z dnia 20 grudnia 2013 r.

Pismem z dnia 29 września 2014 roku A. B. wniosła o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocną decyzją nr (...) z dnia 20 grudnia 2013 roku, z uwagi na przedstawienie nowych dowodów w sprawie. Odwołująca się A. B. do przedmiotowego wniosku załączyła następujące dokumenty:

- umowę o pracę zawartą w dniu 1 kwietnia 2014 roku z pracodawcą słowackim – firmą (...).R.O.,
- dokumenty elektroniczne potwierdzające przelew środków pieniężnych przez firmę (...).R.O. tytułem wynagrodzenia za miesiące od kwietnia 2013 r. do lipca 2013 r., od września 2013 r. do listopada 2013 r. i od kwietnia 2014 r. do czerwca 2014 r.,
- wykazy liczby godzin przepracowanych na terenie Słowacji w miesiącach: kwiecień 2013 r., sierpień 2013 r., od września 2013 r. do listopada 2013 r. i od kwietnia 2014 r. do września 2014 r.,
- paragony zakupu na terenie Słowacji z 2014 r. (3 szt.)

Odwołująca nie przedłożyła poświadczenia przez słowacką instytucję ubezpieczeniową formularza A1 o podleganiu od dnia 1 kwietnia 2013 roku słowackim przepisom w zakresie ubezpieczeń społecznych.

(dowód: akta SO w Nowym Sączu sygn. IV U 127/14, wniosek k. 115-116 akt ZUS, k. dokumenty dołączone do wniosku 87-114 akt ZUS)

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy oraz w aktach sprawy tut. Sądu sygn. IV U 127/14, których autentyczności i mocy dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron postępowania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 83 a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.), prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego (ust. 2). W sprawach rozstrzygniętych orzeczeniem właściwego sądu Zakład, na podstawie dowodów lub okoliczności, o których mowa w ust. 1:

- 1)wydaje we własnym zakresie decyzję przyznającą prawo lub określającą zobowiązanie, jeśli jest to korzystne dla zainteresowanego;
- 2)występuje do właściwego sądu z wnioskiem o wznowienie postępowania przed tym organem, gdy z przedłożonych dowodów lub ujawnionych okoliczności wynika, że prawo nie istnieje lub zobowiązanie jest wyższe niż określone w decyzji (ust. 3).

Powyżej zacytowany przepis reguluje ponowne ustalenie prawa lub zobowiązania, po uprawomocnieniu się istniejącej w tym zakresie decyzji ostatecznej - w wypadkach wskazanych w tym przepisie. Ponowne ustalenie w trybie tego przepisu stanowi zatem nadzwyczajną kontynuację poprzedniego postępowania przed organem rentowym. Przepisy art. 83 a cyt. ustawy różnicują jedynie kompetencje organu w zależności od okoliczności, w jakich nastąpiło uprawomocnienie się weryfikowanych decyzji. Wyrazem tego są odrębne regulacje zawarte w przepisach art. 83 a ust. 1 i ust. 3. Organ ubezpieczeń społecznych ma pełną kompetencję w zakresie wszczęcia postępowania oraz ponownego rozpoznania sprawy i uchylecia (zmiany) decyzji w sytuacji, gdy uzyskały one przymiot prawomocnych w wyniku

upływu terminu do wniesienia od nich odwołania do sądu. Natomiast w razie uprawomocnienia się decyzji na skutek rozpoznania odwołania wyrokiem sądu, kompetencja organu rentowego do wzruszalności prawomocnych decyzji została wyłączona w sytuacji określonej w przepisie art. 83 a ust. 3 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

W przedmiotowej sprawie A. B. domagała się ponownie ustalenia, że w okresie od 1 kwietnia 2013 r. do 30 listopada 2013 r. podlega słowackiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych, a więc ponownego ustalenia kwestii rozstrzygniętej decyzją ZUS z dnia 20 grudnia 2013 r., od której odwołanie A. B. zostało oddalone wyrokiem tut. Sądu z dnia 18 czerwca 2014 r. Organ rentowy – zajmując stanowisko, iż przedłożone przez odwołującą „nowe dowody” nie dają podstaw do wydania korzystnej dla odwołującej decyzji stwierdzającej, iż nie podlega polskim przepisom w zakresie ubezpieczeń społecznych – odmówił ponownego ustalenia w tym zakresie.

W ocenie Sądu stanowisko ZUS jest prawidłowe. Dokumenty dołączone przez odwołującą do wniosku o „wznowienie postępowania” nie mogą stanowić podstawy do stwierdzenia, iż nie podlega w spornym okresie ubezpieczeniom społecznym w Polsce z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Należy podkreślić, iż w postępowaniu sądowym w sprawie IV U 127/14 Sąd oddalił odwołanie z uwagi na fakt, iż to słowacka instytucja ubezpieczeniowa zakwestionowała ważność zawartej umowy o pracę na terenie Słowacji i odmówiła potwierdzenia ustalonego przez ZUS tymczasowego ustawodawstwa słowackiego, a tym samym nie wydała formularza A-1, tj. zaświadczenia o podleganiu ubezpieczeniom społecznym na Słowacji w spornym okresie. W ocenie Sądu tylko zmiana stanowiska przez słowacką instytucję ubezpieczeniową i wydanie formularza A-1 stanowiłoby podstawę do wzruszenia wydanej poprzednio decyzji. Dokumentu takiego odwołująca jednak nie przedstawiła, co dowodzi, że poprzednio zajęte stanowisko przez instytucję słowacką nie uległo zmianie.

Zaznaczyć w tym miejscu trzeba, że generalną zasadą, na której prawodawca unijny oparł koordynację systemów zabezpieczenia społecznego jest podleganie ustawodawstwu jednego państwa członkowskiego (art. 11 ust. 1 rozporządzenia PE Rady (WE) nr 883/2004. Z tej zasady wynika bardzo istotna dyrektywa postępowania zarówno dla organów rentowych jak i sądów pracy i ubezpieczeń społecznych. Decyzja organu rentowego i wyrok sądowy nie mogą doprowadzić ani do pozbawienia danej osoby ochrony wynikającej z określonego systemu zabezpieczenia społecznego, ani do objęcia jej więcej niż jednym systemem. Należy również podkreślić, iz nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/04 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego dokonują organy właściwe dla stosowania tego prawa (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12, LEX nr 1438536). Stąd też zarówno organy rentowe jak i sądy nie są władni badać ważności umów o pracę zawartych za granicą; w przedmiotowej sprawie takiej oceny dokonała słowacka instytucja ubezpieczeniowa, która kwestionując wykonywanie pracy w spornym okresie od 1 kwietnia 2013 r. do 30 listopada 2013 r. uznała, iż odwołująca nie będzie podlegała słowackiemu ustawodawstwu dot. ubezpieczenia społecznego w w/w okresie. Ocena ta jest wiążąca, dopóki stanowisko tej instytucji nie ulegnie zmianie. Organ rentowy nie miał w tej sytuacji kompetencji do ustalenia, iż odwołująca podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Biorąc powyższe pod uwagę – wobec nie przedłożenia przez odwołującą dowodów stwierdzających, iż podlega w spornym okresie ubezpieczeniom społecznym na Słowacji - jako prawidłową należało ocenić decyzję ZUS. W tej sytuacji Sąd - na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i powołanych wyżej przepisów - oddalił odwołanie jako bezzasadne.